

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΓΙΑ ΤΗΝ

ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ

ΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

**Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

*Ἀναζητώντας
τὸ σχολικὸ παράδειγμα τοῦ 21ου αἰώνα*

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀθήνα, 4 Δεκεμβρίου 2019

ΤΑ ΚΛΑΣΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ αποτέλεσαν βασικό άξονα στη συγκρότηση τοῦ σύγχρονου σχολείου σὲ ὅλο τὸν δυτικό κόσμο. Ἡ πραγματικότητα αὐτὴ ἄρχισε νὰ ἀντιστρέφεται διεθνῶς ἐδῶ καὶ κάποιες δεκαετίες καὶ ἡ θέση τῶν κλασικῶν γραμμάτων, δυστυχῶς, εἴτε περιθωριοποιεῖται εἴτε ὑποβαθμίζεται. Ἡ ἐλληνικὴ ἐκπαίδευση ἔχει μιὰ ιδιαίτερη σχέση μὲ τὰ κλασικὰ γράμματα ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς πατρίδας μας καὶ ἐξῆς. Ἡ θέση τους ὡστόσο στὰ δημόσια ἐκπαιδευτήρια καὶ στὰ πρότυπα σχολεῖα δὲν ἦταν πάντοτε αὐτονόητη καὶ σὲ διάφορες περιόδους ἔχουν τεθεῖ ἐρωτήματα ποῦ ἀφοροῦν εἴτε τὸν τρόπο προσέγγισης τῶν κειμένων (ἀπὸ τὸ πρωτότυπο ἢ τὴ μετάφραση) εἴτε τὴ θέση τους καθ'αυτὴν στὶς σχολικὲς αἴθουσες (στὴν περίπτωση λ.χ. τῶν Λατινικῶν). Συχνὰ τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἔχουν πάρει τὴ μορφή ἐντονῶν ἀντιπαραθέσεων μὲ σαφῆ πολιτικὸ προσανατολισμὸ καὶ σὲ ἐλάχιστες περιπτώσεις τὰ ἴδια αὐτὰ ἐρωτήματα ἔχουν ἀποτελέσει ἀφόρμηση γιὰ τὴν προβολὴ τεκμηριωμένων ἐπιχειρημάτων μὲ συγκεκριμένες καὶ καλὰ ἐπεξεργασμένες προτάσεις.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν —καὶ εἰδικότερα τὸ Κέντρον Ἐρεύνης τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Γραμματείας (ΚΕΕΛΓ) σὲ συνεργασία μὲ τὸ Κέντρο Ἑλληνικῆς Γλώσσας (ΚΕΓ)— πρωτοστατώντας στὴν κινητοποίηση αὐτῆ γιὰ τὴν ἐνίσχυση τῶν κλασικῶν σπουδῶν ἀποφάσισε νὰ διοργανώσει ἡμερίδα μὲ θέμα: «Ἡ Διδασκαλία τῶν Κλασικῶν Γραμμάτων στὴν Ἑλληνικὴ Ἐκπαίδευση. Ἀναζητώντας τὸ Σχολικὸ Παράδειγμα τοῦ 21ου αἰῶνα» μὲ κύριον σκοπὸ νὰ προβληθεῖ ἀφενὸς ἡ ὑποβάθμιση τῶν ἀνθρωπιστικῶν γραμμάτων στὸν τόπο μας τὰ τελευταῖα χρόνια, καὶ ἀφετέρου νὰ ὑποδειχθοῦν μέσα καὶ τρόποι, ποὺ θὰ συμβάλουν στὴ δραστικὴ τόνωση τοῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ κοινοῦ, καὶ ἰδίως τῶν μαθητῶν καὶ σπουδαστῶν, γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ ἐνδεχομένως στὴν ἄμεση λήψη ἀποτελεσματικῶν μέτρων ἀπὸ τὴν πολιτεία πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτῆ.

Στὴν προαναφερθεῖσα ἡμερίδα μετέχουν ἔγκριτοι κλασικοὶ φιλόλογοι καὶ καταξιωμένοι ἐκπαιδευτικοὶ ποὺ θὰ προβοῦν σὲ συγκεκριμένους προτάσεις γιὰ τὴν ἀνύψωση τοῦ ἐπιπέδου διδασκαλίας τῶν Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Λατινικῶν στὸ Γυμνάσιο καὶ στὸ Λύκειο —εἰδικότερα ὡς πρὸς τὸ φλέγον θέμα τῶν διδακτικῶν ἐγχειριδίων, τὸ κρίσιμο ζήτημα τῶν βέλτιστων διδακτικῶν μεθόδων καὶ τὸ πρόβλημα, τὸ σχετικὸ μὲ τὴ δημιουργικὴ καὶ γόνιμη ἐπιμόρφωση τῶν φιλολόγων καθηγητῶν— ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀναθεώρηση καὶ ἀνανέωση τῶν προγραμμάτων σπουδῶν στὰ Τμήματα Φιλολογίας τῶν ἑλληνικῶν πανεπιστημίων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

- 10:00 Κήρυξη Έργασιῶν
ἀπὸ τὴν Α.Ε. τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας
κύριο Προκόπιο Παυλόπουλο.
- 10:15-10.30 Χαιρετισμοί
Νίκη Κεραμέως, Ὑπουργὸς Παιδείας καὶ
Θρησκευμάτων.
Ἀναστασία Γκίκα, Γενικὴ Γραμματέας Πρω-
τοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Ἐκπαίδευσης καὶ
Εἰδικῆς Ἀγωγῆς.
Ἀπόστολος Δημητρόπουλος, Γενικὸς Γραμ-
ματέας Ἀνώτατης Ἐκπαίδευσης.
- 10:30-10.45 Ἀντώνιος Ρεγκάκος, Ἀκαδημαϊκός, Ἐπό-
πτης τοῦ Κέντρου Ἐρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς
καὶ Λατινικῆς Γραμματείας. Καθηγητῆς τῆς
Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, Ἀριστοτέ-
λειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
*Γενικὴ Εἰσαγωγή καὶ Κύριοι Ἄξιοι Προ-
βληματισμοῦ.*

Π Ρ Ω Τ Η Σ Υ Ν Ε Δ Ρ Ι Α

Κλασικά Γράμματα και Έλληνική Έκπαίδευση Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον

Πρόεδρος: Αντώνιος Ρεγκάκος

- 10:45-11:00 Θεόδωρος Παπαγγελής, Άκαδημαϊκός, Πρόεδρος του Κέντρου Έρεΰνης τής Έλληνικῆς και Λατινικῆς Γραμματείας, Καθηγητῆς τής Λατινικῆς Φιλολογίας, Άριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
Έλληνοελληνική Άρχαιότητα. Τελικά, θά Έπιτρέψουμε τήν Κατοχύρωση μιᾶς Άνιστόρητης Πλάνης;
- 11:00-11:15 Άμφιλόχιος Παπαθωμάς, Καθηγητῆς τής Άρχαίας Έλληνικῆς Φιλολογίας, Έθνικὸ και Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Άθηνῶν.
Δύο Σημαντικοὶ Πολιτισμοὶ τής Άρχαίας και τής Μεσαιωνικῆς Εὐρώπης. Άξίζει τὸν Κόπο ἢ Άδιαμεσολάβητη Πρόσβαση στὰ Κείμενά τους;
- 11:15-11:30 Εὐάγγελος Άλεξίου, Καθηγητῆς τής Άρχαίας Έλληνικῆς Φιλολογίας, Άριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
Τὰ Παρεξηγημένα Άρχαῖα Έλληνικά και ἡ

*Μέση Ἐκπαίδευση. Ἡ Ἀναγκαιότητα ἐνὸς
Σύγχρονου Διαλεκτικοῦ Ἀνθρωπισμοῦ.*

11:30-11:45 *Τασούλα Καραγεωργίου, δ.φ., Πρόεδρος τῆς
ΠΕΦ.*

*Ἡ Ἀπομάκρυνση τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ἀπὸ
τὰ Κλασικὰ Γράμματα. Ἐλλειμμα Παιδείας
καὶ Ἐρήμωση τοῦ Γλωσσικοῦ μας Βίωτοπου.*

11:45-12:00 *Διὰ λειμμα*

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

*Ἡ Διδασκαλία τῶν Κλασικῶν Γραμμάτων
στὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο*

Πρόεδρος: Θεόδωρος Παπαγγελῆς

12:00-12:15 *Δημήτριος Καραδήμας, Ἀναπληρωτῆς Κα-
θηγητῆς τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολο-
γίας, Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπι-
στήμιο Ἀθηνῶν.*

*Ἀπὸ τὰ Ἀναλυτικὰ Προγράμματα στὴ Σχο-
λικὴ Τάξη. Ἡ Σημερινὴ Περιπέτεια τῶν
Ἀρχαίων Ἑλληνικῶν.*

12:15-12:30 *Ἀνδρέας Γ. Μαρκαντωνᾶτος, Καθηγητῆς
τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, Πανε-
πιστήμιο Πελοποννήσου.*

Ἡ Διδασκαλία τῆς Ἀττικῆς Διαλέκτου στὸ

- Γυμνάσιο. Μιά Τραυματική Έμπειρία για Διδάσκοντες και Διδασκομένους.*
- 12:30-12:45 **Ἀντώνης Μαστραπάς**, δ.φ., Γενικός Γραμματέας τῆς ΠΕΦ.
Ἡ Ἀρχαία Ἑλληνική καὶ Ρωμαϊκὴ Ἱστορία στὴ Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση.
- 12:45-13:00 **Ἀναστάσιος Στέφος**, δ.φ., Ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς ΠΕΦ.
Τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά στὸ Γυμνάσιο.
- 13:00-13:15 **Χρῆστος Τσαγγάλης**, Καθηγητῆς τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
Ἡ Ἀναβάθμιση τῶν Κλασικῶν Γραμμάτων στὴ Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση. Διαπιστώσεις καὶ Προτάσεις.

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Προτάσεις καὶ Προοπτικὲς

Πρόεδρος: Ἀνδρέας Γ. Μαρκαντωνᾶτος

- 13:15-13:30 **Γιώργης Γιατρομανωλάκης**, Ὁμότιμος Καθηγητῆς τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν.
Καλύτερα Λίγοι καὶ Καλοί.

*Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ*

- 13:30-13:45 ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
*Ἰωάννης Καζάζης, Ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας, Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πρόεδρος τοῦ Κέντρου Ἑλληνικῆς Γλώσσας.
Οἱ Ψηφιακοὶ Πόροι τοῦ Κέντρου Ἑλληνικῆς Γλώσσας καὶ ἡ Νεωτερικὴ Λογικὴ τους.*
- 13:45-14:00 ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
*Δημήτριος Κουτσογιάννης, Καθηγητὴς τῆς Ἐκπαιδευτικῆς Γλωσσολογίας, Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
Ψηλαφώντας τὸ Ἐναλλακτικὸ Σχολικὸ Παράδειγμα τοῦ Μέλλοντος.*
- 14:00-14:30 ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ: Ἡ Ἐφαρμογὴ.
- 14:00-14:15 *Ἀναστάσιος Μάτος, Συντονιστὴς Ἐκπαιδευτικοῦ Ἔργου ΠΕ02 – ΠΕΚΕΣ Θεσσαλίας.
Φιλολογοὶ ποὺ συμμετέχουν σὲ Ψηφιακὰ Κοινότητες καὶ συνεργάζονται δημιουργώντας διδακτικὸ ὕλικὸ γιὰ τὰ Ἀρχαῖα Ἑλληνικά.
Ἐμπειρίες καὶ Συμπεράσματα.*

14:15-14:30 Βασίλειος Μπετσάκος, Καθηγητής στο 2ο Πειραματικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, Διδάσκων στο Έλληνικό Άνοιχτό Πανεπιστήμιο. *Τò ΚΕΓ στη Σχολική Πράξη, στο Πληκτρολόγιο τοῦ Μεταφραστῆ, καὶ σὲ μιὰ Ὅμαδοσυνεργατικὴ Συνάντηση τοῦ ΕΑΠ.*

14:30-14:45 Διάλειμμα

ΣΤΡΟΓΓΥΛΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Πρὸς μία σύγκλιση ἀπόψεων

Συντονιστές:

Γιώργης Γιατρομανωλάκης

καὶ

Ἰωάννης Καζάζης

Ὁμιλητὲς καὶ Κοινό

15:30 Πέρασ Ἡμερίδας

Τὸ ἔντυπο εἶναι εὐγενικὴ προσφορὰ
τῶν ἐκδόσεων Gutenberg.

Σχεδιασμός-ἐπιμέλεια: *Γιάννης Μαμάης*